

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

50

Brno 2009

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 50
Volume 50

Číslo 1–2
Issue 1–2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial Board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozlowski,
Alexander Ruttka, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Soňa Klanicová, Marián Mazuch, Ladislav Nejman, Olga Lečbychová,
Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Technical Editors, typography

Pavel Jansa, Ondřej Mlejnek

Software
Software

Spencer Kimball, Peter Mattis, GIMP Development Team 2008: GNU
Image Manipulation Program, 2.6.1
GRASS Development Team 2008: Geographic Resources Analysis
Support System, 6.3.0
Kolektiv autorů 2008: Inkscape, 0.46
Kolektiv autorů 2005: L^AT_EX 2_ε

Fotografie na obálce
Cover Photography

Fotografie levalloiského hrotu nalezeného při výzkumu paleolitické lo-
kality Tvarožná-Za školou. Srov. studii P. Škrdly a kol. obr. 5:1. Foto
J. Špaček.

*A foto of the Levallois point found in the Paleolithic site Tvarožná-
Za školou. See the study of P. Škrdla et. al. Fig. 5:1. Photo by J. Špaček.*

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Královopolská 147
612 00 Brno
E-mail: pv@iabrno.cz

Webové stránky s pokyny pro autory: <http://www.iabrno.cz/pv>

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vydáno v Brně roku 2009

Copyright ©2009 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

kteřé dosahovaly i úrovně druhého podzemního podlaží. Zajímavým nálezem, bohužel bez bližších stratigrafických údajů, je bronzové závažíčko o hmotnosti 18 g.

Podrobněji bude o nálezové situaci referováno až po komplexním zpracování výzkumu.

Václav Kolařík, Zuzana Pančková

Resumé

Boskovice (Bez. Blansko), Masaryk Platz, Parz. Nr. 81. Mittelalter, Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung.

BOUZOV (OKR. OLMOUC)

Areál hradu 8, p. č. 1, 97, 100, 101, 93/2. Vrcholný středověk, novověk. Hrad. Záchranný výzkum.

Lokalizace: Poloha lokality v ZM ČR 1:10 000, list 24-21-04, rok vydání 1984, linie mezi body (mm od Z s. č.:mm od J s. č.): 180:336, 187:335, 193:332.

V měsíci září byla realizována II. etapa výstavby teplovodní přípojky do SH Bouzov. Teplovodní přípojka o dělce 16 m a šířce 1,2 m, hloubce 1,1 m byla vedena v jihozápadní části nádvoří předhradí. Výkop se pohyboval pouze v hloubkách novověkých navážek a navážek z doby přestavby hradu z let 1895–1909. Výkop porušil torza tří kamenných novověkých zdí orientovaných ve směru sever–jih, nejmohutnější z nich dosahovala šířky 1,1 m.

Karel Faltýnek, Pavel Šlězár

Resumé

Bouzov (Bez. Olomouc). Burg, Parz. Nr. 1, 97, 100, 101, 93/2. Spätmittelalter, Neuzeit. Burg. Rettungsgrabung.

BRANIŠOVICE (OKR. BRNO-VENKOV)

„Na záhumencích“. Raný středověk, novověk. Sídliště. Záchranný výzkum.

V listopadu a prosinci roku 2008 uskutečnili pracovníci ÚAPP Brno, v. v. i., záchranný archeologický výzkum ve východním úseku polní tratě „Na záhumencích“ v souvislosti s budováním obslužných komunikací a inženýrských sítí pro plánovanou zástavbu rodinnými domy (viz kapitola Doba bronzová).

Menší část z 27 sídlištních objektů, narušených liniovými výkopy pro inženýrské sítě, je možné na základě nepočteného materiálu získaného vzorkováním vzniklých vertikálních profilů rámcově zařadit do raného středověku. V severním cípu lokality, kde terén klesá do nápadné deprese, zřejmě pozůstatku po dřívější těžbě hlíny (snad na hráz předchůdce dnešního Branišovického horního rybníka, který je zaznamenán ještě na 1. vojenském josefském mapování), byla navíc zachycena jedna novověká jáma se stopami po zapuštěných kulech či tyčích, jejíž zásyp obsahoval mimo jiné několik lidských

kostí. Nejspíše druhotně přemístěné ostatky patří pravděpodobně jednomu dospělému jedinci, snad ženského pohlaví, zemřelému ve věku 18 až 24 let (věková kategorie iuvenis až mladší adultus I).

Zdeněk Čížmář, Jiří Kala, Michal Přichystal

Resumé

Branišovice (Bez. Brno-venkov), „Na záhumencích“. Frühmittelalter, Neuzeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

BRNO (K. Ú. BOHUNICE, OKR. BRNO-MĚSTO)

Ulice Kamenice. Časně slovanské období, novověk, 2. světová válka. Sídliště, bojiště. Záchranný výzkum.

V roce 2008 uskutečnili pracovníci ÚAPP Brno, v. v. i., v souvislosti s pokračováním výstavby Univerzitního kampusu Masarykovy univerzity záchranný archeologický výzkum v severozápadním výběžku katastrálního území městské části Bohunice, a to v souvislosti s budováním fází D, E a F tzv. žluté a zelené etapy Akademického výukového a výzkumného areálu (viz kapitola Neolit a Eneolit).

Na severním okraji sledovaného prostoru byla bagrem porušena osamocená jednoprostorová chata patrně čtvercového půdorysu s podlahou částečně zapuštěnou pod úroveň terénu a s kamennou pecí v severním rohu (obr. 9). Získaný nepočtený keramický inventář ji řadí do časně slovanského období (keramika pražského typu). Uvedená komponenta dosud nebyla na lokalitě registrována (srov. Přichystal 2008), nelze však vyloučit, že další soudobé objekty mohly být bez dokumentace zničeny při stavbě tzv. internátu sester na pozemku v těsném severním sousedství lokality.

Podobně jako v předchozích letech (Přichystal 2007, 461; 2008a) byl na plochách v severní polovině dotčeného území sledován průběh střeleckého zákopu, vybudovaného podle nalezených nábojnic německými vojáky v závěru 2. světové války.

Michal Přichystal

Literatura

Přichystal, M. 2007: Brno (k. ú. Bohunice, Nový a Starý Lískovec, okr. Brno-město). *Přehled výzkumů* 48, 337–338, 356, 461–462.

Přichystal, M. 2008: Brno (k. ú. Bohunice, Nový a Starý Lískovec, okr. Brno-město). In: Z. Čížmář (ed.): *Život a smrt v mladší době kamenné*. Katalog výstavy, Brno–Znojmo, 50–59, 168–169, 287–290.

Přichystal, M. 2008a: Brno (k. ú. Bohunice, Nový a Starý Lískovec, okr. Brno-město). *Přehled výzkumů* 49, 393.

Resumé

Brno (Kataster Bohunice, Bez. Brno-město), Kamenice Str. Frühslawische Zeit, Neuzeit, 2. Weltkrieg. Siedlung, Kampfplatz. Rettungsgrabung.

Obr. 9: Brno-Bohunice. Časněslovanská chata. Abb. 9: Brno-Bohunice. Frühslawisches Grubenhaus.

BRNO (OKR. BRNO – MĚSTO)

Cílem tohoto příspěvku je, obdobně jako v uplynulých devíti letech, souhrnně informovat o výsledcích záchranných archeologických výzkumů prováděných společností Archaia Brno, o. p. s., na území velkého Brna, především v historickém centru města a v prostoru jeho historických předměstí. Perspektivy, koncepce a metodika systematického archeologického výzkumu centra Brna se nezměnila (Merta, Peška, Procházka, Sadílek 2000, 35–36; naposledy pak souhrnně Holub, Kolařík, Kováčik, Merta, Peška, Procházka, Zapletalová, Zúbek 2004, 57–97).

Záchranné archeologické výzkumy v Brně v roce 2008:

Výzkumy prováděné v roce 2008 lze rozdělit do tří skupin: 1) rozsáhlejší plošně exkavované výzkumy; 2) výzkumy realizované v rámci projektu „Sanace brněnského podzemí“; 3) menší terénní výzkumy a dokumentace inženýrských sítí. Jako 4. skupinu uvádíme výzkumy, jejichž terénní části proběhly již dříve, ale v roce 2008 byly zpracovány a vyhodnoceny (obr. 10).

Ad 1) Rozsáhlejší plošně exkavované výzkumy

Pokračoval výzkum na Jakubské a Rašínově ulici (akce A086/2007) započatý již v roce 2007. Uskutečnila se akce v prostoru ulice Nové sady 19–25 (akce A009/2008). Začaly výzkumy Orlí ulice 19–21 (akce A075/2008) a Pekařská ulice 53 (akce A066/2008), které budou pokračovat i v roce 2009.

Ad 2) Sondy dokumentované v rámci projektu „Sanace brněnského podzemí“

V rámci projektu „Sanace brněnského podzemí“, o němž jsme podrobněji informovali v roce 2000 (Merta, Peška, Procházka, Sadílek 2000, 36), byly v roce 2008 realizovány 2 projekty. „Sanovány“ byly bloky 47b, 48b, 68b a 69 – Česká ulice, Joštova ulice (akce A021/2008). Dvě sondy byly položeny na Husově ulici v prostoru chodníku před hotelem International (akce A070/208).

Ad 3) Výzkumy menšího rozsahu

Ulice Bašty 2 (akce A020/2008), Bauerova ulice (akce A062/2008), Benešova ulice 6, Orlí ulice 34 (akce A099/2007), Beseďní ulice (akce A036/2008), Božetěchova ulice 1 (akce A003/2008), Božetěchova ulice 2 (akce A052/2008), Božetěchova ulice 2 (akce A087/08), Dominikánské náměstí (akce A079/2008), Husova ulice, Pekařská ulice (akce A041/2008), Hybešova ulice 30 (akce A088/2008), Josefská ulice 15–19 (A111/2007), Joštova ulice, Moravské náměstí (akce A080/2008), Kopečná ulice 41 (akce A012/2008), Kozí ulice 5 (akce A007/2008), Křídlovická ulice (akce A081/2008), Malinovského náměstí 2 (akce A008/2008), Muzejní ulice 2 (akce A073/2008), Spálená ulice (akce A039/2008).

Ad 4) Zpracování a vyhodnocení již ukončených terénních částí výzkumů

V roce 2008 bylo dokončeno zpracování výzkumů, které proběhly v roce 2006 a 2007. Jde o následující akce: Běhounská ulice, Dvořákova ulice, Jezuitská ulice, Kozí ulice (A002/2007), Koblížná ulice, Poštovská ulice (A025/2007), Přízova ulice 4–6 (A040/2006), Šilingrovo náměstí 2 (A005/2006).

Předběžné výsledky jednotlivých výzkumů (akce jsou řazeny abecedně – primárně podle katastrů):

K. ú. Královo Pole

Božetěchova ulice 1, p. č. 594/2, 595 (akce A003/2008). Středověk, novověk. Sídliště, zámek. Záchranný výzkum.

Záchranný archeologický výzkum v prostoru tzv. Zámečku představuje poslední etapu akce probíhající v rámci rekonstrukce bývalého hospodářského dvora kartuziánského kláštera v Králově Poli. Výzkum byl realizován formou dohledu nad výkopovými pracemi (obr. 11).

Celý areál se rozkládá na mírném svahu sklánějícím se východním směrem k říčce Ponávce. Geologické podloží je tvořeno sprašovou návějí s nasedajícím holocenním půdním typem. Sledované výkopy byly hloubeny za účelem odvlhčení zdivu Zámečku v šířce cca 0,80–1 m po celém obvodu budovy. Z jižní strany byl patrný nárůst terénu v průběhu novověku. Na severní straně při arkádě Zámečku byl zachycen zahloubený objekt, jehož zásyp byl tvořen mohutnou mazanicovou destrukcí. Nalezenou situaci lze interpretovat jako sklep či sklípek dřevohliněné stavby. Vyzvednuté zlomky keramického materiálu pomáhají datovat zánik této aktivity do průběhu 14. či počátku 15. století.

Dendrochronologickou analýzou vzorků odebraným z odhalených konstrukcí (především z trámových stropů) bylo upřesněno datování nejstarší vývojové etapy Zámečku do 70. let 17. století. Výrazné přestavby lze předpokládat v 60. a 80. letech 18. století (Holub 2008a).